

U S T A W A

z dnia 2024 r.

o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1608 oraz z 2023 r. poz. 1718) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) uchyla się rozdział 3b;
- 2) po rozdziale 3b dodaje się rozdział 3c w brzmieniu:

„Rozdział 3c

Sprzedaż i oznaczenie napojów z dodatkiem kofeiny lub tauryny

Art. 12o. Za napój z dodatkiem kofeiny lub tauryny w rozumieniu niniejszego rozdziału uważa się wyrób w postaci napoju będący środkiem spożywczym, ujęty w Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług w klasie 10.89 oraz w dziale 11, w którego składzie znajduje się kofeina w proporcji przewyższającej 150 mg/l lub tauryna, z wyłączeniem substancji występujących w nim naturalnie.

Art. 12p. 1. Zabrania się sprzedaży napojów z dodatkiem kofeiny lub tauryny:

- 1) osobom poniżej 18. roku życia;
- 2) na terenie jednostek systemu oświaty, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737 i 854);
- 3) w automatach.

2. W przypadku wątpliwości co do pełnoletności kupującego sprzedawca może żądać okazania dokumentu potwierdzającego wiek kupującego.

Art. 12r. Producent lub importer napoju z dodatkiem kofeiny lub tauryny jest obowiązany do oznaczenia opakowania jednostkowego wyrobu widoczną, czytelną oraz umieszczoną w sposób nieusuwalny i trwały informacją o treści „Napój energetyzujący” lub „Napój energetyczny”.”;

¹⁾ Niniejsza ustawa została notyfikowana Komisji Europejskiej w dniu ... pod numerem ..., zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597), które wdraża dyrektywę (UE) 2015/1535 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 września 2015 r. ustanawiającą procedurę udzielania informacji w dziedzinie przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego (Dz. Urz. UE L 241 z 17.09.2015, str. 1).

3) uchyla się rozdział 4a;

4) po rozdziale 4a dodaje się rozdział 4b w brzmieniu:

„Rozdział 4b

Przepisy karne

Art. 18d. 1. Kto, wbrew postanowieniom art. 12p ust. 1, sprzedaje napoje z dodatkiem kofeiny lub tauryny, podlega karze grzywny do 2000 zł.

2. Tej samej karze podlega kierownik zakładu handlowego lub gastronomicznego, który nie dopełnia obowiązku nadzoru i przez to dopuszcza do popełnienia w tym zakładzie wykroczenia określonego w ust. 1.

3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1 albo 2 sąd może orzec przepadek napojów z dodatkiem kofeiny lub tauryny, chociażby nie stanowiły one własności sprawcy.

Art. 18e. 1. Kto, produkuje lub importuje napoje z dodatkiem kofeiny lub tauryny, w opakowaniach jednostkowych niespełniających wymogów, o których mowa w art. 12r, podlega grzywnie do 200 000 zł albo karze ograniczenia wolności, albo obu tym karom łącznie.

2. Jeżeli czyn określony w ust. 1 został popełniony w zakresie działalności przedsiębiorcy, za sprawcę czynu zabronionego uznaje się osobę odpowiedzialną za produkcję lub import napojów z dodatkiem kofeiny lub tauryny.

Art. 18f. 1. Orzekanie w sprawach o czyny, o których mowa w art. 18d, następuje w trybie przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2024 r. poz. 977).

2. Orzekanie w sprawach o czyny, o których mowa w art. 18e, następuje w trybie przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37, 1222 i 1248).”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.

UZASADNIENIE

Projekt ustawy o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym wprowadza zmiany w ustawie z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1608 oraz z 2023 r. poz. 1718). Projekt ma charakter techniczny tj. uchyla przepisy zawarte w rozdziale 3b dotyczącym sprzedaży i oznaczenia napojów z dodatkiem kofeiny lub tauryny oraz w rozdziale 4a dotyczącym przepisów karnych ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym i wprowadza je w identycznym brzmieniu w projektowanym rozdziale 3c i rozdziale 4b.

Celem ww. zabiegu legislacyjnego zawartego w projektowanej ustawie jest wyłącznie przeprowadzenie notyfikacji powyższych przepisów, które pierwotnie zostały wprowadzone ustawą z dnia 17 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1718), zwanej dalej „ustawą”. Ustawa została uchwalona w wyniku prac nad projektem poselskim złożonym przez, reprezentującego pozostałych wnioskodawców, Pana Posła Kamila Bortniczuka. Ze strony rządowej w pracach nad tym projektem brało udział Ministerstwo Zdrowia (z uwagi na zakres merytoryczny ustawy). Ustawa wprowadziła m. in. zakaz sprzedaży napojów energetycznych dla dzieci i młodzieży do lat 18-stu, jak również obowiązek etykietowania tych produktów. Z uwagi na wpływ na handel międzynarodowy – wymagało to notyfikacji na poziomie Światowej Organizacji Handlu (WTO), na co Ministerstwo Zdrowia zwracało uwagę Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej w trakcie prac nad projektem. Pomimo to, taka notyfikacja nie została opracowana i przekazana.

W toku prac parlamentarnych nad ustawą, zastrzeżenia co do jej projektowanych przepisów zgłosiły formalnie administracje Wielkiej Brytanii oraz USA (przez Punkty Kontaktowe ds. barier technicznych w handlu (TBT) WTO do polskiego Punktu Kontaktowego TBT WTO przy Polskim Komitecie Normalizacyjnym) oraz nieformalnie administracja Szwajcarii w kontaktach ze Stałą Misją Rzeczypospolitej Polskiej przy WTO. Z uwagi na fakt, że zastrzeżenia te dotyczyły kwestii technicznych w handlu i wprowadzenia m.in. zakazu sprzedaży oraz wymogów etykietowania, co może mieć wpływ na handel międzynarodowy, ww. kraje zwróciły się do administracji Rzeczypospolitej Polskiej o dokonanie odpowiedniej notyfikacji na poziomie Światowej Organizacji Handlu (WTO), w ramach Komitetu ds. barier technicznych w handlu (TBT), w celu możliwości zgłoszenia uwag. Według procedur przyjętych w ramach TBT WTO, kwestie m.in. wymogów etykietowania produktów wlicza się do wymogów technicznych w handlu.

Dla uzasadnienia wprowadzenia ograniczeń dotyczących sprzedaży i oznaczania napojów energetycznych należy przyjąć poniższe.

Negatywne skutki zdrowotne spożywania napojów energetycznych przez coraz młodsze dzieci już kilka lat temu wywołały w obszarze zdrowia publicznego dyskusję nad ustaleniem granicy wiekowej, do której picie takich napojów nie powinno być akceptowane. Światowa Organizacja Zdrowia uznaje napoje energetyczne za produkty o znacznym ryzyku zdrowotnym, a Amerykańska Akademia Pediatrii zdecydowanie opowiada się przeciwko spożywaniu takich napojów przez dzieci i młodzież.

W świetle przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylecia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady 90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji (WE) nr 608/2004 (Dz. Urz. UE L 304 z dnia 22.11.2011 r., z późn. zm.), dalej: „rozporządzenie nr 1169/2011”, oznakowanie napojów energetyzujących wskazuje, że produkty te nie są zalecane dla dzieci. Zgodnie z przepisami rozporządzenia nr 1169/2011 przedsiębiorcy wprowadzający napoje o wysokiej zawartości kofeiny zobowiązani są do umieszczenia na etykiecie ostrzeżenia „Wysoka zawartość kofeiny; nie zaleca się stosowania u dzieci, kobiet w ciąży i kobiet karmiących piersią”.

Podmioty wprowadzające produkty spożywcze na rynek mają obowiązek zapewnić konsumentom możliwość dokonania świadomego wyboru, poprzez umieszczenie na etykiecie obowiązkowych i rzetelnych informacji. Mając na uwadze dane dotyczące wpływu napojów energetycznych na zdrowie dzieci i młodzieży, napoje energetyczne powinny być czytelnie oznakowane w sposób niebudzący wątpliwości, a także zrozumiały dla konsumentów w różnym wieku, w tym dzieci. Dlatego też zaproponowano, by napoje z dodatkiem kofeiny lub tauryny były oznakowane widoczną, czytelną oraz umieszczoną w sposób nieusuwalny i trwałą informacją o treści „Napój energetyzujący” lub „Napój energetyczny”. W przypadku braku jasnego oznakowania produktów energetycznych istnieje ryzyko, że konsument nie będzie świadomy, że kupuje napój energetyczny, co więcej może taki napój nieświadomie podać dziecku. Ponadto z uwagi na kolorowe i atrakcyjne wizualnie opakowania niektórych napojów

energetycznych, mogą one przyciągać uwagę dzieci, co tym bardziej wzmacnia potrzebę czytelności ich oznakowania.

Mimo, że wskazane przepisy ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym weszły w życie z dniem 1 stycznia 2024 r., jest konieczne dokonanie notyfikacji tych przepisów w ramach TBT WTO oraz Komisji Europejskiej. Służyć to będzie przejrzystości w przyjmowaniu przez Rzeczypospolitą Polską przepisów na forum WTO, jak również będzie świadczyć o woli współpracy administracji Rzeczypospolitej Polskiej z Komisją Europejską i poszczególnymi krajami WTO w celu wyjaśnienia istniejących wątpliwości dotyczących wprowadzonych przepisów. Wskazać należy, że w przypadku niepodjęcia ww. działań, istnieje zagrożenie, że kraje te mogą wszcząć spór handlowy wobec Rzeczypospolitej Polskiej w ramach prac Komitetu TBT WTO.

Ponadto, brak notyfikacji przepisów aktualnie uniemożliwia prowadzenie na ich podstawie postępowań, a wszczęte postępowania sąd umarza powołując się na odpowiednie orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Uchylane w przedmiotowym projekcie ustawy przepisy karne nie mogą być podstawą prowadzenia postępowań karnych czy też postępowań w sprawach o wykroczenia, gdyż nie zostały notyfikowane Komisji Europejskiej. Przeprowadzenie notyfikacji, skutecznie umożliwi prowadzenie odpowiednich postępowań karnych czy też postępowań w sprawach o wykroczenia w związku z nieprzestrzeganiem przepisów ustawy.

Z uwagi na wiążące terminy związane m.in. z potrzebą wszczęcia procedury notyfikacji oraz jej przeprowadzenia i zakończenia, co wiąże się z koniecznością wstrzymania prac legislacyjnych, przewiduje się, że projektowana ustawa wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.

Projekt ustawy będzie miał wpływ na działalność mikro-, małych, średnich i dużych przedsiębiorców, gdyż nakłada na nie obowiązek w zakresie znakowania napojów energetycznych oraz zakaz sprzedaży tych napojów osobom poniżej 18 r.ż.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie podlega obowiązkowi przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt aktu nie zawiera wymogów nakładanych na usługodawców podlegających notyfikacji, o której mowa w art. 15 ust. 7 i art. 39 ust. 5 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym (Dz. Urz. UE L 376 z 27.12.2006, str. 36).

Zawarte w projekcie regulacje stanowią przepisy techniczne w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597), dlatego też projekt ustawy podlega procedurze notyfikacji w zakresie art. 1.

Projekt ustawy nie wywiera wpływu na obszar danych osobowych. W związku z tym, nie przeprowadzono oceny skutków dla ochrony danych osobowych, o której mowa w art. 35 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.).

Nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektu ustawy środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.